

1) Σχοινίον ἢ ράβδος σιδηρᾶ, ἡ ὁποία στερεώνεται ὀριζοντίως εἰς τὴν ἐπάνω ἐπιφάνειαν τῆς κεραίας καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν δένεται τὸ σχοινίον, ἱστιοῦχος. 2) Σχοινίον ἰσχυρὸν τοῦ ὁποίου τὰ δύο ἄκρα δένονται εἰς δύο πλοῖα ἀγκυροβολημένα ἢ τὸ ἐν ἄκρον δένεται εἰς τὸ πλοῖον, τὸ δὲ ἄλλο εἰς σημειὸν τι τῆς ξηρᾶς, διὰ τούτου δὲ ἰσχυρῶς τεταμένου φέρεται μικρὰ λέμβος ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος εἰς τὸ ἄλλο.

βαρδαζέντα ἢ, DCHesseling Mots marit. 15.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *varda gente*. Ἰδ. DCHesseling ἔνθ' ἄν. *Βαρδαμάννα* 1, ὁ ἰδ.

βαρδαλάμι τό, Πελοπν. (Μάν.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Σύρτης τῆς θύρας.

βαρδαλάντζα ἢ, ὡς ναυτικὸς ὄρ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *varda lancia*. Ἰδ. DCHesseling Mots marit. 15.

Ἡ κεραία τοῦ λεμβούχου ὅπου προσδένονται λέμβοι.

βαρδαλῆς ὁ, Κρήτ. *βαρδαλές* Δ.Κρήτ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Λόχη.

βαρδαμάννα ἢ, ὡς ναυτικὸς ὄρ. πολλαχ. *βαρδομάννα* Πειρ.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *varda mano*. Ἰδ. DCHesseling Mots marit. 15.

1) Σχοινίον ἐκτεινόμενον εἰς τὰς κλίμακας ἢ εἰς ἄλλο οἰονδήποτε μέρος τοῦ πλοίου διὰ νὰ πιάνεται τις ἀπὸ αὐτὸ καὶ εὐκολύνεται εἰς τὴν ἀνάβασιν ἢ κατάβασιν, χειραγωγός. Συνών. *βαρδαζέντα*. 2) Εἶδος χειροκτίου τῶν ναυτῶν ἄνευ δακτύλων καλύπτον μόνον τὸν καρπὸν καὶ φέρον εἰς τὸ κέντρον πρὸς τὴν παλάμην ραμμένον μετάλλινον δίσκον φέροντα μικρὰς κοιλότητος, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτοι ράπτοντες τὰ ἱστία ὠθοῦν τὴν ραφίδα. Συνών. *βαρδαμᾶς* 1, *παλάμη*.

βαρδαμᾶς ὁ, ὡς ναυτικὸς ὄρ. πολλαχ. *βαρδαμὸς* Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *varda man*. Ἰδ. DCHesseling Mots marit. 15.

1) *Βαρδαμάννα* 2, ὁ ἰδ. πολλαχ. 2) Τὸ ἀνδρικὸν μόριον Νάξ. (Φιλότ.)

βαρδανῆς ἢ, Λεξ. Δημητρ.

Ἡ λ. σχετίζεται ἐτυμολογικῶς πρὸς τὸ *βαρδάσα*, *βαρδασῆς*.

Ποικιλία τοῦ ὀπωροφόρου δένδρου προύμνης τῆς ἡμέρου (*prunus domestica*) τῆς τάξεως τῶν ροδωδῶν (*rosaceae*). Συνών. *βαρδάσα* 2, *βαρδασῆς*. [*]

βαρδαπλάτη ἢ, Ναύστ.

Ἐκ τοῦ παρακελευσματικοῦ μορίου *βάρδα* καὶ τοῦ οὗσ. *πλάτη*.

Σχοινίον τῶν κεραιῶν εἰς τὸ ὅποιον στηρίζουν τὴν πλάτην των οἱ ναῦται συστέλλοντες τὰ ἱστία.

Βαρδάρης ὁ, Μακεδ. (Θεσσαλον.) *Βαρδάρης* Μακεδ.

Τὸ ὄν. τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ.

Ἄνεμος πνέων κατὰ χρονικὰ διαστήματα ὠρισμένης διαρκείας ἐκ τῆς διευθύνσεως τοῦ ποταμοῦ Βαρδάρη.

βαρδάρη τό, Ἄνδρ. Ἡπ. Ἰόνιοι Νῆσ. (Κεφαλλ. κ.ά.) Νίσυρ. Πελοπν. (Κλουτσινοχ. Κορινθ. Λακων. Μάν. Πάτρ. Τρίκκ.) κ.ά. — Λεξ. Αἰν. Βυζ. Βλαστ. *βαρδάρη* Ἡπ. (Πρέβ.) Θεσσ. Μακεδ. (Καταφύγ. Σιάτ.) Στερελλ.

(Ἀγρίν. Αἰτωλ. Καλοσκοπ. Παρνασσ.) κ.ά. *βαρδάρι* Πελοπν. (Βούρβουρ. Γορτυν. Κυνοῦρ. Λάστ. Μεσσ.) κ.ά. *βαρδάλ'* Λέσβ. Μακεδ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά. *βααδάλ'* Σαμοθρ. *βεριδάρην* Κύπρ. *περδάρη* Ἡπ. Πελοπν. (Δημητσάν.) κ.ά. *πιρδάρ'* Θεσσ. (Ζαγορ.) Μακεδ. κ.ά. *παρδάρι* Κέρκ.

Λέξις πεποιημένη. Ὁ ΦΚουκουλ. ἐν Ἀφιερ. εἰς ΓΧατζιδ. (1921) 38 τὸ σχετίζει πρὸς τὸ ἀρχ. *βαρβαρίζω*.

1) Ἐνα ἢ δύο ἢ καὶ τρία ξυλάρια ἐξηρητημένα ἀπὸ τὸ *ἀπανωμύλι* τοῦ μύλου καὶ ἀκκουμβῶντα εἰς τὴν μυλόπετραν, μεταδίδοντα δὲ τὴν τρομώδη κίνησιν εἰς τὸ *ἀπανωμύλι* συντελοῦν εἰς τὴν βαθμιαίαν πτώσιν τοῦ σίτου εἰς τὸ στόμιον τῆς μυλόπετρας ἐνθ' ἄν. : Φρ. *Βάνον βαρδάρ' ἔς τὸν κιφάλι μ'* (ἀποκτῶ ἐνοχλήσεις, *βάζω μπελᾶ ἔς τὸ κεφάλι μου*) Αἰτωλ. Ἐχον *βαρδάρ' ἔς τὸν κιφάλι μ'* (ἐνοχλοῦμαι ὑπὸ τινος) αὐτόθ. Ἡ λ. ἀπαντᾷ συχνὰ καὶ εἰς φρ. ἐπὶ τοῦ πολυλόγου, τοῦ φλυαροῦ : *Τρέχει τὸ στόμα του σὰν τὸ βαρδάρι τοῦ μύλου* Γορτυν. *Πάει ἡ γλῶσσα του σὰν τὸ βαρδάρη τοῦ μύλου* Πάτρ. *Πάει ἡ γλῶσσα του περδάρη* Δημητσάν. *Βαρδάρ' ἡ γλῶσσα του* Πρέβ. *Ἡ γλῶσσα του περδάρη* Ἡπ. *Τὸν στόμα τ' πιρδάρ'* Ζαγορ. || Παροιμ. Ὅποιος θὰ πάη ἔς τὸ μύλο θ' ἀκούσῃ τὰ βαρδάρια του (ὁ μετὰ ἀγροίκων συναναστρεφόμενος θὰ ἀκούσῃ χυδαίους λόγους ἢ ὁ ἀναλαμβάνων ἔργον τι θὰ ὑπομείνῃ καὶ τὰ παρομαρτοῦντα δυσάρεστα) Ἡπ. Συνών. *ἀρβάλλι* 3, *βαρβάρη*, *βάρδαρο*, *βαρδαρώνι*. 2) Μεταφ. ἄνθρωπος φλύαρος Ἡπ. κ.ά. — Λεξ. Δημητρ. III) Σχοινίον εἰς τὰ μεγάλα ἱστιοφόρα διὰ τοῦ ὁποίου στερεώνονται πλευρικῶς οἱ ἱστοὶ πρὸς μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν Ἄνδρ.

βαρδαρίζω ἀμάρτ. *βαρδαρίζω* Μέγαρ.

Ἐκ τοῦ οὗσ. *βαρδάρη*.

Φλυαρῶ. Συνών. *βαρδαρίζω* 2.

βαρδαρίζω Ἀθῆν. Μακεδ. (Θεσσαλον.) *βαρδαρίζω* Θράκ. *δαρδαρίζω* Ἰόνιοι Νῆσ.

Ἐκ τοῦ οὗσ. *βαρδάρη*.

1) Ρέω ἀδιακόπως καὶ ἀφθόνως Μακεδ. (Θεσσαλον.) : *Βαρδαρίζ' ἡ βρύσι*. 2) Φλυαρῶ Ἀθῆν. Θράκ. Ἰόνιοι Νῆσ. : *Βαρδαρίζ' ἡ γλῶσσα του σὰν τὸ βάρδαρο τοῦ μύλου* Ἀθῆν. Συνών. *βαρδαρίζω*.

***βαρδαρίκι** τό, *βαρδαρίκ'* Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ οὗσ. *βαρδάρη* καὶ τῆς καταλ. -ίκι.

Ἐνόχλησις προξενουμένη ἔξωθεν : *Ἐχον τὸν βαρδαρίκ' ἔς τὸν κιφάλι μ'*. Δὲ μ' λείπ' τὸν βαρδαρίκ'.

βαρδάρης ἐπίθ. Ἡπ. (Πρέβ.)

Ἐκ τοῦ οὗσ. *βαρδάρη* ἀντὶ *βαρδαράρης* καθ' ἀπλολογίαν.

Φλύαρος. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *βαρβάρης* 2.

βαρδάρισμα τό, ἀμάρτ. *βαρδάρισμα* Θράκ.

Ἐκ τοῦ ρ. *βαρδαρίζω*.

Φλυαρία. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *βαρβάρη* 1.

βάρδαρο τό, Ἀθῆν. (παλαιότ.)

Ἐκ τοῦ οὗσ. *βαρδάρη*.

Βαρδάρη 1, ὁ ἰδ.

βαρδαροκοπῶ Μακεδ. (Θεσσαλον.)

Ἐκ τοῦ *Βαρδάρης* ὄν. ποταμοῦ καὶ τῆς καταλ. -κοπῶ.

Ρέω ἀφθόνως, ἐπὶ πηγῆς.

βαρδαρομάννα ἢ, Ἄνδρ. Εὐβ. Νάξ. κ.ά. *βαρδαρομάννα* Θεσσ.

Ἐκ τῶν οὐσ. βαρδάρει καὶ μάννα.

Ξύλον κρατοῦν τὰ βαρδάρεια τοῦ μύλου.

βαρδάρω ὡς ναυτικός ὄρ. πολλαχ. βαρδάρω Θράκ. βαρδέρω Σύμ.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *vardar*. Ἰδ. DCHesseling Mots marit. 15.

1) Προφυλάσσω, ἐμποδίζω τὴν προσέγγισιν ἢ τὴν πορείαν πρὸς τὰ ἐμπρὸς πολλαχ. β) Ἀπωθῶ, ἀπομακρύνω Ἄνδρ. (Κόρθ.) Θράκ. : Τὸνε βαρδάρισε Θράκ. 2) Ἀποφρεύω Σύρ. Ἐβαρδάριζα πολλὰ πράγματα. 3) Μέσ. διστιάζω Κρήτ.

βαρδαρώνι τό, ἀμάρι. βαρδαλώνι Πελοπν. (Οἶν.) Ἐκ τοῦ οὐσ. βαρδάρει καὶ τῆς καταλ. -ώνι. Βαρδάρει 1, ὁ ἰδ.

βαρδάσα ἡ, Κεφαλλ. Κωνπλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Μέλαν.) Χίος κ.ά. — Λεξ. Περίδ. Βυζ. βαρδάσσα Κέρκ. Παξ. Πελοπν. (Αἶγ. Κλουτσιοχ.) μπαρδάσα Σκόπ. μπαρδάσα Ἄνδρ. βαρδάσα Κορ. Ἀτ. 2,78.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *verdasso*. Ἰδ. GMeyer Neugr. Stud. 16.

1) Δαμάσκηνον ἐπίμηκες χρώματος ὑποπρασίνου ἔνθ' ἄν. 2) Τὸ δένδρον τὸ παράγον τὸν εἰρημένον καρπὸν Κωνπλ. Συνών. βαρδανξά, βαρδαξά.

βαρδασεά ἡ, Λεξ. ΠΓενναδ. 809 Βλαστ. 470.

Ἐκ τοῦ οὐσ. βαρδάσα καὶ τῆς καταλ. -εά. Πβ. καὶ ΜΣτεφανίδ. ἐν Λαογρ. 10 (1929/30) 201.

Τὸ δένδρον βαρδανξά, ὁ ἰδ.

βαρδατέντα ἡ, ὡς ναυτικός ὄρ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *varda tenda*. Ἰδ. DCHesseling Mots marit. 15.

Συνήθως πληθ., τὰ πλευρικά σχοινία ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ σκηνή.

βαρδαφόγος ὁ, ὡς ναυτικός ὄρ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *varda fogo*. Ἰδ. DCHesseling Mots marit. 15.

Προώστης.

βάρδια ἡ, σύννηθ. βάρδια Λυκ. (Λιβύσσ.) βάρκια Κύπρ. βάρδα Θράκ. (Σηλυβρ.) Πελοπν. (Βαμβακ.)

Ἐκ τοῦ Βενετ. *vardia*.

1) Φρουρά, φυλακή σύννηθ. : Φρ. Κάνω βάρδια. Φυλάω βάρδια. Εἶμαι τῆς βάρδιας (ἔχω ὑπηρεσίαν φρουρᾶς) σύννηθ. || Ἄσμ.

Ἀπόψεν ἐκοιμήθηκα ὅς τῇ βάρδια τοῦ σπαθιοῦ μου, σὲ ὄνειρο μ' ἐγύρισε καὶ δὲ γατέω ποῦ μου

(ὅς τῇ βάρδια τοῦ σπαθιοῦ = ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ σπ.) Κρήτ. 2) Τὸ μέρος ὅπου φυλάττει τις, σκοπιὰ Κρήτ. Σύμ. κ.ά. Συνών. βίγλα. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Ἡπ. Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) Κρήτ. (Σέλιν.) Μῆλ. Πάρ. (Λευκ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Γέριμ. Γύθ. Κότρων. Λακων. Μάν.) β) Ἐν παιδιᾷ μέρος φυλαττόμενον ὑπὸ παίχτου Σάμ. γ) Θέσις ἀλιευτικῆς Στερελλ. (Ἀμπρακ.) δ) Μέρος ἀλιευτικῆς σαγῆνης Στερελλ. (Μεσολόγγ.) 3) Φρουρός, σκοπὸς σύννηθ. : Εἶμαι βάρδια. Βάζω βάρδια. Τὸν σταμάτησε ἡ βάρδια. Τὸ μεσημέρι ἀλλάζει ἡ βάρδια. Ἀποκοιμήθηκε ἡ βάρδια. Συνών. βαρδιάνος 1, βαρδιάτωρας. β) Ὁ κρίσιμος χρόνος ἀσθενείας Θεσσ. (Ἀλμυρ.) : Τώρα πρὸς φάε ὅ,τι θέλεις, ἡ βάρδια πέρασε. 4) Ὁμάς ἐργατῶν ἐκτελοῦσα συνεχῆ ἐργασίαν κατ' ἐναλλαγὴν πρὸς ἄλλην ὁμάδα σύννηθ. : Ἀλλάζει ἡ βάρδια. Παύει ἡ μιὰ βάρδια καὶ ἀρχίζει ἡ ἄλλη. β) Ὁμάς ἀλωνιζόντων ἵππων Εὔβ. (Κάρυστ.) Πελοπν. (Κο-

ρινθ. Σουδεν.) Στερελλ. (Ἀράχ.) κ.ά. : Μιὰ βάρδια ἄλογα Κορινθ. Σουδεν. 5) Ὑπηρεσία ἢ ἐργασία τῶν κατ' ἐναλλαγὴν ἐργαζομένων ὁμάδων σύννηθ. : Ἐχω ὀγδ-τρεις ὥρες βάρδια σύννηθ. || Φρ. Οὔτε βάρδια οὔτε τίπ'τα (ἐπὶ συνεχοῦς ἐργασίας ἄνευ ἐναλλαγῆς) Στερελλ. (Ἀράχ.)

βαρδιάνος ὁ, πολλαχ. βαρκιάνος Κύπρ.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *vardiano*.

1) Φρουρός, φύλαξ σύννηθ. Συνών. βάρδια 3, βαρδιάτωρας. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Κεφαλλ. Πληθ. Βαρδιάνοι τοπων. Κεφαλλ. 2) Κλητὴρ τῆς κοινότητος Πάτμ.

βαρδιάτωρας ὁ, Πελοπν. Λακων. (Μάν.) βαρδάτωρας Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. βάρδια καὶ τῆς καταλ. -άτωρας.

Βαρδιάνος 1, ὁ ἰδ. : Ἄσμ.

Ὁμορφο νεὸ ἐπιάσανε τοῦ Χάρου οἱ βαρδιατῶροι, μὲ σίδερα τὸν δέσανε, μὲ βάτα τὸν τυλίξαν καὶ βάλαν καὶ ὅς τὸν κόρφο του μαύρου φιδιοῦ κεφάλι (μοιρολ.) Λακων.

***βαρδούλι** τό, βαρδάλ' Λέσβ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. βάρδουλο.

Βάρδουλο, ὁ ἰδ. : Φρ. Χάλασε τὰ βαρδάλια τ' (χάλασε τὸν κόσμον, ὠργίσθη πολὺ).

βάρδουλο τό, πολλαχ. βάρδαλο Θράκ. βάρδαλον Θράκ. (Αἶν.) βάρδαλον Σαμοθρ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Λωρὶς δέρματος περιθέουσα τὸ πέλμα τοῦ ὑποδήματος εἰς τὴν ὁποίαν συρράπτεται ἢ καρφώνεται ἡ σόλα. Συνών. *βαρδούλι.

***βαρδουλώνω**, βαρδαλώνω Μακεδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. βάρδουλο.

Προσαρμόζω μέρος σκεύους εἰς ἄλλο μέρος τοῦ αὐτοῦ φέρον ἐγγλυφὴν.

Βαρδούσι τό, Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Τὸ τοπων. Βαρδούσι.

Ἀπαντᾷ εἰς τὴν φρ. : Ἐχον καρδιά Βαρδούσι (δηλ. γιερὴ, σκληρὴ σὰν τὰς γρανιτώδεις κορυφογραμμὰς τοῦ ὄρους Βαρδούσι, ἥτοι εἶμαι ὑγιής).

***βαρδούσιος** ἐπίθ. βαρδούσιους Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ τοπων. Βαρδούσι.

Υγιής : Καρδιά βαρδούσια.

βαρξα- κοιν. βαρξο- κοιν.

Τὸ ἐπίρρ. βαρεά.

Συντίθεται 1) Πρὸς ἐπίτασιν τῆς σημ. τοῦ β' συνθετ. α) Μετ' ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν, οἶον : βαρξαναγκεμένος, βαρξαρηματωμένος, βαρξάρρωστος, βαρξάστενος, βαρξοζωσμένος, βαρξοκακομοίρης, βαρξοπικραμμένος, βαρξοσκεπασμένος κττ. β) Μετὰ ρημάτων, οἶον : βαρξανασαίνω, βαρξαστενάζω, βαρξαποκοιμᾶμαι, βαρξαρρωστώ, βαρξαχῶ, βαρξοκοιμᾶμαι, βαρξοστολίζομαι κττ. 2) Πρὸς τροπικὸν προσδιορισμὸν τῆς σημ. τοῦ β' συνθετ., οἶον : βαρξακούω κττ. Πβ. βαρξ-.

βαρεά ἐπίρρ. βαρεά Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν. Οἶν. Ὁφ. Σινώπ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) βαρεά κοιν. βαρία Ζάκ. βαρᾶ Πόντ. (Τραπ.) βαρᾶ Κάρπ. Κρήτ. βαριζᾶ Κάλυμν. βαριζᾶ Ἀστυπ. Νίσυρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. βαρύς. Ἡ λ. καὶ μεσν. Πβ. Διήγ. παιδιόφρ. στ. 950 (ἐκδ. Wagner σ. 194) «ἄν κοιμηθῆς βαρεά». Τὸ βαρᾶ καὶ παρὰ Βλάχ. Τὸ βαρᾶ τοῦ Πόντ. μόνον εἰς ἄσμ. ἔνεκα τοῦ μετρικοῦ τόνου.

